

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

Проект

Програма
факультативного курсу «Румунська мова» для 5-11 класів
закладів загальної середньої освіти України

Київ – 2020

Укладачі програми:

Боднарюк Світлана Михайлівна – науковий співробітник Чернівецької філії ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»;

Бику Анкуца Михайлівна – вчитель-методист, заступник з виховної роботи, учитель румунської мови та літератури гімназії № 6 Управління освіти Чернівецької міської ради ім. О. Доброго;

Вринчану Феліція Дамаскіївна - кандидат філологічних наук, асистент кафедри румунської та класичної філології філологічного факультету ЧНУ імені Ю.Федьковича;

Криган Серафіма Герасимівна - методист вищої категорії Чернівецької філії ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

**Програма факультативного курсу «
«Румунська мова» для 5-11 класів закладів загальної середньої освіти
Пояснювальна записка**

Програма факультативного курсу «Румунська мова.» для 5-11 класів для закладів загальної середньої освіти (далі - Програма) розроблена відповідно до положень Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти закладів загальної середньої освіти.

Мета програми – ознайомити здобувачів повної загальної середньої освіти із особливостями етнокультурної самобутності представників національних меншин, які проживають на території України, зокрема, рідної мови румунської спільноти; сформувати комунікативну компетентність здобувачів освіти, розвинути здатність успішно користуватися мовою для вирішення життєво важливих завдань, тобто засобами мовної діяльності вирішувати пізнавальні, навчальні, особистісні, професійно орієнтовані питання; розвинути соціокультурні компетентності шляхом залучення до культурних цінностей в контексті діалогу української та румунської культур.

Україна – держава з багатонаціональним складом населення, де проживають представники понад 130 національностей. Більшість етнічних спільнот проживають на всій території України диперсно, однак в деяких регіонах нашої країни є місця компактного проживання національних спільнот.

Згідно з офіційною статистикою в Україні навчається близько 400 тисяч дітей національних меншин у 735 закладах освіти. У більшості з цих шкіл викладання ведеться виключно мовою національної меншини.

Отже, важливим напрямом державної політики щодо забезпечення прав національних меншин України є задоволення їхніх культурних та освітніх потреб, зміцнення міжнаціональної злагоди та міжетнічної взаємодії.

Основними завданнями факультативного курсу є:

- розширення та поглиблення знань здобувачів освіти з румунської мови;
- формування уявлення про традиції, звичаї румунського та українського народів;
- виховання глибокої поваги до своєї батьківщини;
- удосконалення практичних і дослідницьких навичок краєзнавчої роботи в конкретному регіоні.

Зміст програми факультативного курсу передбачає ознайомлення учнів 5-11 класів з цілісно та системно поданим комплексом знань про рідну мову, культуру, рідний край. У Програмі подаються орієнтовні теми для кожного класу від простішого до вищого ступеня складності, засвоєння матеріалу відбувається відповідно до вікових особливостей дітей.

Факультативний курс з румунської мови є важливим елементом культурного взаємозбагачення, розвитку громадянського взаєморозуміння і консолідації громадян в умовах багатонаціонального суспільства.

Структура програми факультативного курсу включає чотири змістові лінії: мовну, мовленнєву, соціокультурну, діяльнісну.

Мовленнєва лінія курсу спрямована на формування й удосконалення умінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності на основі базових мовленнєвих понять (текст, типи, стилі, жанри мовлення), а також на розвиток готовності розв'язувати проблеми особистісного та суспільного характеру.

Мовна змістова лінія забезпечує засвоєння здобувачами освіти знань про мову та її систему як засобу вираження думок і почуттів.

Соціокультурна лінія допомагає у засвоєнні культурних і духовних цінностей румунського народу, сприяє естетичному і морально-етичному вихованню учнів, розвитку й удосконаленню їх мовлення.

Діяльнісна лінія передбачає формування навчальних умінь і навичок здобувачів освіти (навчає аналізувати, порівнювати, зіставляти факти, наводити аргументи, робити висновки узагальнення тощо), опанування стратегій, які визначають мовленнєву діяльність, їх соціально-комунікативну поведінку.

Упровадження програми сприятиме розвитку творчих здібностей, ініціативності, пізнавальної самостійності здобувачів освіти, їхнього вміння отримувати з різних джерел інформацію й працювати з нею, критично оцінювати її, висловлювати власні судження, прогнозувати, робити висновки, застосовувати для розв'язання життєвих проблем, брати на себе відповідальність за власні освітні результати, постійно їх аналізувати та оцінювати. Застосування відповідної тематичної лексики, прислів'їв, приказок, цитат та крилатих висловів видатних румунських та українських діячів збагачуватиме мовлення здобувачів освіти.

Важливе значення має також послідовне розширення граматично правильного мовлення здобувачів освіти, мовлення повинно бути правильним не лише у правописному аспекті, а й у стилістичному, а також в аспекті мовленнєвої культури.

Програма факультативного курсу забезпечує проведення практичних та семінарських занять, екскурсій, конференцій.

У кожному класі на вивчення факультативного курсу «Румунська мова» відводиться 35 годин (1 год на тиждень).

Факультативний курс «Румунська мова» в освітню програму закладу загальної середньої освіти можна включати на будь-якому етапі навчання.

**Programa pentru facultativul
 “Limbile etniilor din Ucraina. Limba română”
 Clasa a 5-a
 (35 de ore, 1 oră pe săptămână)
 (5 клас – 35 годин, 1 година на тиждень)**

Nr. de ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținuturile învățării
COMUNICARE ORALĂ		
Tema generală: EU ȘI UNIVERSUL MEU FAMILIAR		
7	<p><i>Elevul și eleva trebuie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să identifice cuvintele-cheie dintr-un text monologat/dialogat; - să recunoască reperele spațiale și temporale dintr-un text monologat sau dialogat; - să identifice stările/emoțiile/sentimentele emițătorului din diferite texte; - să manifeste un comportament comunicativ politic față de interlocutor(i) în interacțiunea față-în-față sau în cea mediată, prin gestionarea emoțiilor; - să completeze unele enunțuri cu elemente care să exprime manifestarea atenției și a empatiei față de interlocutori (de exemplu: formule de adresare, formule de politețe. 	<p>Roluri în comunicare: vorbitor, ascultător, observator/evaluator.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Reguli de acces la cuvânt (întreruperi, suprapuneri, luarea/predarea cuvântului, așteptarea rândului la cuvânt); – Unitățile comunicării: actele de limbaj (<i>a afirma, a întreba, a solicita, a recomanda, a promite, a felicita, a declara</i> etc.); – Atitudini comunicative: atenție, empatie; – Exprimarea adecvată a emoțiilor – Tracul comunicativ. Strategii de gestionare a tracului comunicativ
REDACTARE		
7	<ul style="list-style-type: none"> - să redacteze un text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate; - să analizeze constant propriul scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității; <p>să identifice atitudini manifestate de un personaj în procesul redactării unui text, urmărind compararea cu propria atitudine;</p>	<p>Etapele scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere</p> <p>(a) descoperirea unor subiecte din universul familiar;</p> <p>(b) restrângerea unor teme la aspecte particulare;</p> <p>(c) încadrarea în subiect.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină; inserarea unor desene, grafice, fotografii – Planul simplu de idei. – Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe – Stil: corectitudine gramaticală, respectarea convențiilor ortografice și de punctuație
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII		
	- să cunoască alfabetul, literele și	Ortoepie și ortografie

14	<p>sunetele limbii;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să pronunțe corect sunetele; - să ortografieze corect grupurile de litere (diftongi, triftongi); - să compare sistemului vocalic al limbii române cu o limbă modernă studiată de elevi în școală; - să respecte normele ortoepice aplicate la accentuarea cuvintelor; - să cunoască ce este vocabularul unei limbi; - să identifice dinamica vocabularului; - să recunoască deosebirea cuvântului de text; - să identifice locul și rolul cuvântului în text; - să folosească în comunicarea scrisă și orală sinonime și antonime; - să cunoască normele limbii literare și să le utilizeze în vorbire - să întrebuițeze corect semnele de punctuație; - să determine tipurile de propoziții; - să identifice propozițiile afirmative și cele negative; - să determine predicatul și subiectul; - să facă acordul subiectului cu predicatul. 	<ul style="list-style-type: none"> – Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dicționar – Tipuri de sunete: Vocală. Consoană – Semivocală. Accentul. Silaba – Corespondența sunet-literă (redarea aceluiași sunet prin litere diferite; sunete diferite redade prin aceeași literă) <p>Vocabular Structura cuvântului. Cuvântul, unitate de bază a vocabularului; Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor. Categorii semantice: sinonime, antonime</p> <p>Gramatică</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunțul. Punctuația – Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată – Propoziția afirmativă. Propoziția negativă – Predicatul verbal – Subiectul exprimat (simplu și multiplu). Acordul subiectului cu predicatul.
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE		
7	<ul style="list-style-type: none"> - să poată asocia unele experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi; - să prezinte unele experiențe similare sau diferite privitoare la viața de familie, la valorile promovate în școală etc., pornind de la tradiții întâlnite în textele orale sau scrise studiate; – să realizeze proiecte tematice de promovare a unor elemente de cultură locală, regională, națională; - să identifice unele similitudini între culturi diferite, identificate în texte studiate și în experiențele proprii de viață și ale altor copii; - să identifice modele promovate în literatură și în alte arte (film, teatru, artă plastică etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> – Carte și cultură: elemente de cultură româno-ucraineană; – limba maternă – sursă esențială pentru dezvoltarea personală și pentru îmbogățirea bagajului cultural; – identitate personală – identitate națională; – diversitate culturală și lingvistică.

Clasa a 6-a
(35 ore, 1 oră pe săptămână)
(6 клас – 35 годин, 1 година на тиждень)

Nr. de ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținuturile învățării
7	COMUNICARE ORALĂ. Tema generală: EU ȘI LUMEA DIN JURUL MEU	
	<p>Elevul și eleva trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să dezvolte competențele de comunicare; - să aplice cunoștințele despre situația de comunicare și componentele ei; - să întrebuițeze optim deprinderile de comunicare; - să identifice tema principală a exprimării; - să formuleze ideile secundare corespunzătoare ideilor principale; - să selecteze și să sistematizeze materialul pentru compunere; - să structureze corect, coerent, logic ideile comunicate într-un plan simplu; - să selecteze informația esențială de cea auxiliară. 	<p>Contextul de comunicare: locul și momentul interacțiunii, relația dintre interlocutori, identitatea interlocutorilor, cunoștințele comune legate de tema discuției.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dicția, importanța ei în interacțiunile verbale. – Strategii de ascultare activă: verificarea gradului de înțelegere a mesajului prin formularea unor întrebări de clarificare, de reformulare. – Atitudini comunicative: interes, curiozitate, implicare, cooperare în activități de grup. <p>Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor.</p>
7	REDACTARE	
	<ul style="list-style-type: none"> - să poată alcătui corect planul textului; - să structureze conținutul prin evidențierea ideilor principale și secundare; - să folosească un limbaj clar, corect, coerent, expresiv și bine organizat; - să evite întrebuițarea îmbinărilor pleonastice; - să țină cont de cerințele elementare față de scris (așezarea în pagină, alineatul, lizibilitatea celor scrise). <p>să analizeze dificultăți de redactare, oferind soluții, pe baza criteriilor oferite de profesor și discutate cu colegii</p>	<p>Etapele scrierii, cu accent pe:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) planul textului; b) redactarea ciornei și a lucrării pe baza planului. <ul style="list-style-type: none"> – Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, explicativ, narativ-descriptiv (prezentarea unui proces ca succesiune de etape) – Adecvarea la temă – Stil: proprietatea termenilor, puritate și adecvare situațională, originalitate – Prezentarea textului: scheme, tabele corelate cu conținutul textului – Elemente auxiliare în scriere (paranteze, sublinieri).
14	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	
	<ul style="list-style-type: none"> - să poată deosebi predicatul nominal de cel verbal; <p>să facă corect acord numelui predicativ ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să deosebească predicatul verbal de cel 	<p>Gramatică</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predicatul nominal. Verbul copulativ <i>a fi</i>; numele predicativ. Acordul

	<p>nominal;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să identifice funcțiile sintactice ale verbului <i>a fi</i>; - să stabilească subiectul propoziției; - să identifice exprimarea subiectului; - să deosebească subiectul subînțeles și inclus; - să identifice subiectul în enunț. - să cunoască toate tipurile de complemente; - să deosebească complementele în cadrul propoziției; - să cunoască și să deosebească, modurile, timpurile, diatezele, numărul, persoana verbelor; - să identifice verbele predicative, nepredicative; auxiliare, copulative în cadrul diferitelor tipuri de texte; - să deosebească substantivele colective; - să identifice cazurile substantivului; - să folosească corect semnele de punctuație în cazul vocativ; - să deosebească articolul demonstrativ de cel genitival; - să ortografieze și să pronunțe corect diftongii, triftongii; - să cunoască regulile de despărțire în silabe a cuvintelor 	<p>numelui predicativ</p> <ul style="list-style-type: none"> – Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles) – Complementul. Complementul direct, complementul indirect. – Verbul. Moduri verbale: conjunctivul și condiționalul-optativ. Timpurile modurilor personale; verbele auxiliare: <i>a fi, a avea, a vrea</i>. – Substantivul. Substantive colective. Substantive defective. Cazul. – Articolul demonstrativ. Articolul genitival <p>Ortoepie și ortografie</p> <ul style="list-style-type: none"> – Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat – Despărțirea în silabe
7	ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
	<p>să cunoască unele obiceiuri și tradiții ale comunității în care trăiește și ale unor comunități aparținând altor etnii;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să poată ține o discuție despre diferențele culturale ale comunității proprii și ale altor comunități etnice (comportamente sociale, valori, stil de viață); - prezentări ale specificului local în spațiul tradițiilor românești; - să realizeze proiecte de prezentare a sărbătorilor esențiale (de iarnă și de primăvară), așa cum se manifestă la diferite popoare. 	<p>Interferențe culturale (culturi ale minorităților în spațiul ucrainean);</p> <ul style="list-style-type: none"> – Limba și cultura română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni; – Valori ale culturii populare în spațiul românesc

Clasa a 7-a
(35 de ore, 1 oră pe săptămână)
(7 клас – 35 годин, 1 година на тиждень)

Nr. de ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținuturile învățării
COMUNICARE ORALĂ. Tema generală: ORIZONTURILE LUMII ȘI ALE CUNOAȘTERII		
7	<p><i>Elevul și eleva trebuie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să-și actualizeze cunoștințele despre text, stiluri și tipuri de comunicare; - să stabilească unele legături între informațiile receptate și cele cunoscute; - să scoată în evidență elementele esențiale ale comunicării individuale; - să prezinte unele informații, idei și puncte de vedere în texte diverse, oferind detalii semnificative și exemple relevante, punctând esențialul prin diverse strategii - să folosească diferite tipuri de comunicare; - să utilizeze mijloace lingvistice în corespundere cu tema și stilul; - să exprime atitudini, să formuleze argumente în raport cu problema studiată. 	<ul style="list-style-type: none"> – Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat; – Strategii de concepere și de compresiunea textului oral: rezumare, clasificare, reformulare, repetare, distincția dintre fapt și opinie; – Strategii de ascultare activă: recapitularea ideilor exprimate de interlocutor; – Atitudini comunicative: respect, toleranță. Modificarea conturului intonațional și a mărcilor prozodice pentru a transmite emoții.
REDACTARE		
7	<ul style="list-style-type: none"> - să evidențieze modalitățile de exprimare în text; - să respecte în orice text normele ortoepice ale limbii române; - să folosească adecvat mijloacele lexicale și stilistice; - să aleagă stilul potrivit exprimării; - să întrebuițeze diferite modalități de exprimare; - să utilizeze adecvat mijloacele expresive ale limbii și valoarea expresivă a mijloacelor artistice; - să folosească corect semnele de punctuație; - să utilizeze diferite categorii lexico-semantice în comunicarea scrisă; - să-și expună concis, clar opiniile. - să-și perfecționeze cele scrise. 	<p>Etapele scrierii, cu accent pe:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile; b) corectarea greșelilor de literă, ortografie, punctuație. <p>Tipare textuale de structurare a ideilor: definiție, clasificare, exemplificare, „întrebările jurnalistului” (cine? ce? când? unde? de ce?)</p> <p>Stil: naturalețe, eufonie, varietate, originalitate, concizie, varietate.</p> <p>Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogal.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizarea unui text în funcție de situația de comunicare - Modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	
14	<p>- să identifice verbele predicative, nepredicative; auxiliare, copulative în cadrul diferitelor tipuri de texte;</p> <p>- să conjuge verbele la toate modurile și timpurile</p> <p>- să identifice verbele în enunț, indicând categoriile și trăsăturile lui gramaticale;</p> <p>- să deosebească tipurile de pronume;</p> <p>- să construiască enunțuri cu pronume și adjective pronominale de negație</p> <p>- să facă corect acordul adjectivului cu substantivul;</p> <p>- să construiască enunțuri cu adjective de diferite tipuri;</p> <p>- să recunoască adjectivele și gradele de comparație.</p> <p>- să cunoască numeralul cardinal și ordinal;</p> <p>- să ortografieze corect numeralul;</p> <p>- să recunoască în text interjecțiile;</p> <p>- să deosebească interjecția onomatopeică de cea predicativă;</p> <p>- să utilizeze corect accentul;</p> <p>- să cunoască variantele accentuale admise de norma literară.</p>
	<p>Verbul. Formele verbale nepredicative: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul. Alte verbe copulative (<i>a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a părea, a rămâne, a însemna</i>). Posibilități combinatorii ale verbului</p> <p>– Pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv. Pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrative.</p> <p>– Folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ și nehotărât, a adjectivului pronominal de întărire. Pronumele și adjectivul pronominal negativ și negația în propoziție.</p> <p>– Posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale</p> <p>Adverbul. Tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc). Gradele de comparație</p> <p>– Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal). Posibilități combinatorii ale numeralului</p> <p>– Interjecția. Onomatopeele. Interjecția predicativă</p> <p>Ortoepie și ortografie</p> <p>– Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/nedadmise de normă.</p>
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
7	<p>-să poată face o comparație între tradițiile românești și tradiții din alte culturi;</p> <p>– să identifice unele asemănări între limba română și limba latină, între cultura română și cea romanică; să poată realiza un proiect despre tradiții și/sau obiceiuri comune mai multor culturi;</p> <p>– să scrie texte diverse (articole pentru revista școlii, ziarul local, broșuri de prezentare) privind interferențele culturale.</p>
	<p>Limba română și limbile romanice. Contacte lingvistice și culturale europene; elemente de limbă și cultură ale țărilor din vecinătatea Ucrainei</p>

Clasa a 8-a
(35 de ore, 1 oră pe săptămână)
(8 клас – 35 годин, 1 година на тиждень)

Nr. de ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținuturile învățării
	<p style="text-align: center;">Comunicare orală. Tema generală:</p> <p>Elevul/eleva trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să cunoască elemente specifice argumentării, justificării, extmplificării; - să manifeste punctul său de vedere în intențiile de comunicare, în scopul comunicării; - să recunoască punctul de vedere exprimat de interlocutor și critică; să-și spună propriile opinii; - să argumenteze prin fapte, exemple, dovezi; - să folosească comportamente nonverbal și paraverbale; - să manifeste un comportament comunicativ politic față de interlocutor, spirit critic, negocieri referitor la unele puncta de vedere; 	<p style="text-align: center;">Reflecții asupra lumii</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elemente specifice argumentării (teză, ipoteză, justificare, probă/exemplu) - Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: compararea ideilor, a punctelor de vedere, a intențiilor de comunicare, a emoțiilor, a atitudinilor și a scopurilor comunicative - Strategii de ascultare activă: înțelegerea în context a punctului de vedere exprimat de interlocutor și evaluarea lui critică; evaluarea celor spuse de interlocutor, prin raportare la ceea ce știe elevul sau în relație cu propriile opinii - Argumentare și persuasiune. Apelul la argumente raționale (fapte, exemple, dovezi), apelul la patos (emoția), apelul la etos (valori morale). Forța enunțurilor în argumentare (fapte, opinii, mărturii, concepții personale, idei preconcepute). Structura textului argumentativ - Comportamente nonverbale și paraverbale cu efect persuasiv - Accentuarea și modificarea mesajului prin elemente paraverbale - Atitudini comunicative: spirit critic, flexibilitate, asertivitate, disponibilitate la negociere, nonconflictualitate, fairplay. Inteligența emoțională: folosirea inteligenței emoționale în negocierea unor puncte de vedere
	<p style="text-align: center;">REDACTARE</p> <ul style="list-style-type: none"> - să prezinte un text în fața unui public; - să evalueze textul primit pe feedback; - să integreze sugestiile într/o nouă formă; - să analizeze, ordinea argumentelor în textul dat și să compare, pro-contra; 	<p style="text-align: center;">Etapele scrierii, cu accent pe:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) prezentarea textului în fața unui public b) evaluarea feedbackului primit c) integrarea sugestiilor într-o nouă formă a textului sau în textele viitoare - Tipare textuale de structurare a ideilor: comparație, analogie, pro-contra; ordinea

<ul style="list-style-type: none"> - să prezinte textul graphic în așa fel ca să câștige atenția publicului; - să manifestate rdactare de mână; - să țină cont de etica redacării și de originalitate; 	<p>argumentelor în textul argumentativ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prezentarea textului: grafica textului ca modalitate de a capta atenția publicului - Alte aspecte: redactare de mână - Etica redactării: originalitate
<p>ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - să determine predicatul și subiectul; - să deosebească părțile principale de părțile secundare ale propoziției; - să stabilească importanța morfologiei și ortografiei; - să cunoască părțile de vorbire și clasificarea lor; <p>să întrebuințeze adecvat părțile de vorbire în comunicarea orală și cea scrisă;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să deosebească substantivele de alte părți de vorbire; - să stabilească tipurile de substantive; - să determine categoriile gramaticale de gen, număr, caz, tipul declinării, articularea; <p>să cunoască funcțiile sintactice</p> <ul style="list-style-type: none"> - să cunoască tipurile de pronume; - să afle categoriile pronomelui (gen, număr, caz, persoană); - să încadreze adecvat pronumele în comunicarea orală și cea scrisă, monologată și dialogată; - să stabilească categoriile specifice adjectivului; - să acorde corect adjectivul cu substantivul; - să deosebească adjectivul de adverb; - să cunoască funcțiile sintactice ale adjectivului și ale locuțiunilor adjectivale; - să identifice adjective la diverse grade de comparație; - să cunoască alfabetul, literele și sunetele limbii; - să pronunțe corect sunetele; - să ortografieze corect grupurile de litere (diftongi, triftongi); - să compare sistemului vocalic al limbii române cu o limbă modernă studiată de elevi în școală; - să respecte normele ortoepice aplicate la accentuarea cuvintelor; 	<p>Gramatică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noțiuni de sintaxă • Predicatul verbal simplu. Predicatul verbal compus. Predicatul nominal. • Subiectul simplu. Subiectul multiplu. • Complementul direct și indirect. • Realizări ale atributului: prin adjectiv, substantiv, pronume, numeral • Topica în propoziție. Norme de punctuație • Verbul. Modurile verbale. Posibilități combinatorii ale verbului • Topica adjectivului. Acordul adjectivului cu substantivul. Posibilități combinatorii ale adjectivului. • Topica pronomelui. Posibilități combinatorii ale pronomelui. • Numeralul. Tipuri de numeral. • Părțile de vorbire neflexibile: adverbul, prepoziția, conjuncția, particula, interjecția. <p>Ortoepie și ortografie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea corectă a pronomelui. Variante admise/neadmise de normă. Utilizarea corectă a semntlor de punctuației. <p>Vocabular</p> <ul style="list-style-type: none"> • Structura vocabularului. Cuvântul și contextul. • Sensul cuvintelor în context: de bază, secundar, figurat • Mijloace de îmbogățire a vocabularului: interne și externe. Derivarea. Compunerea. • Îmbinări libere de cuvinte, cuvinte compuse. Familia lexicală <p>Variație stilistică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selecție lexicală în limba vorbită și în limba scrisă. Termeni științifici • Limbaj popular. Variație regională a limbii

<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască ce este vocabularul unei limbi; - să identifice dinamica vocabularului; - să recunoască deosebirea cuvântului de text; - să identifice locul și rolul cuvântului în text; - să folosească în comunicarea scrisă și orală sinonime și antonime; <p>să cunoască normele limbii literare și să le utilizeze în vorbire.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valori stilistice ale diminutivelor.
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
<ul style="list-style-type: none"> - să poată asocia unele experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi; - să prezinte unele experiențe similare sau diferite privitoare la viața de familie, la valorile promovate în școală etc., pornind de la tradiții întâlnite în textele orale sau scrise studiate; - să realizeze proiecte tematice de promovare a unor elemente de cultură locală, regională, națională; - să identifice unele similitudini între culturi diferite, identificate în texte studiate și în experiențele proprii de viață și ale altor copii; - să identifice modele promovate în literatură și în alte arte (film, teatru, artă plastică etc.). 	<p>Limba română și limbile romane. Cântecele istorice, proverbe, zicători, simbolurile ucrainene, colinde, cântece populare tematice, datină, obicei, port.</p> <p>Contacte lingvistice și culturale europene; elemente de limbă și cultură ale țărilor cu populație romană.</p>

Clasa a 9-a
(35 de ore, 1 oră pe săptămână)
(9 клас – 35 годин, 1 година на тиждень)

Nr. de ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținuturile învățării
	COMUNICARE ORALĂ. Tema generală: Reflecții asupra lumii	
	<p>Elevul/eleva trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să cunoască elemente specifice argumentării, justificării, extmplificării; - să manifeste punctul său de vedere în intențiile de comunicare, în scopul comunicării; - să recunoască punctul de vedere exprimat de interlocutor și critică; să-și spună propriile opinii; - să argumenteze prin fapte, exemple, dovezi; - să folosească comportamente nonverbal și paraverbale; - să manifeste un comportament comunicativ politicos față de interlocutor, spirit critic, negocieri referitor la unele puncte de vedere; 	<ul style="list-style-type: none"> - Elemente specifice argumentării (teză, ipoteză, justificare, probă/exemplu) - Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: compararea ideilor, a punctelor de vedere, a intențiilor de comunicare, a emoțiilor, a atitudinilor și a scopurilor comunicative - Strategii de ascultare activă: înțelegerea în context a punctului de vedere exprimat de interlocutor și evaluarea lui critică; evaluarea celor spuse de interlocutor, prin raportare la ceea ce știe elevul sau în relație cu propriile opinii - Argumentare și persuasiune. Apelul la argumente raționale (fapte, exemple, dovezi), apelul la patos (emoția), apelul la etos (valori morale). Forța enunțurilor în argumentare (fapte, opinii, mărturii, concepții personale, idei preconceptuate). Structura textului argumentativ - Comportamente nonverbale și paraverbale cu efect persuasiv - Accentuarea și modificarea mesajului prin elemente paraverbale - Atitudini comunicative: spirit critic, flexibilitate, asertivitate, disponibilitate la negociere, nonconflictualitate, fairplay. Inteligența emoțională: folosirea inteligenței emoționale în negocierea unor puncte de vedere.
	REDACTARE	
	<ul style="list-style-type: none"> - să prezinte un text în fața unui public; - să evalueze textul primit pe feedback; - să integreze sugestiile într/o nouă formă; - să analizeze, ordinea argumentelor în textul dat și să compare, pro-contra; 	<ul style="list-style-type: none"> - Etapele scrierii, cu accent pe: <ul style="list-style-type: none"> d) prezentarea textului în fața unui public e) evaluarea feedbackului primit f) integrarea sugestiilor într-o nouă formă a textului sau în textele viitoare - Tipare textuale de structurare a

<ul style="list-style-type: none"> - să prezinte textul graphic în așa fel ca să câștige atenția publicului; - să manifestate redactare de mână; - să țină cont de etica redacării și de originalitate; - 	<p>ideilor: comparație, analogie, pro-contra; ordinea argumentelor în textul argumentativ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prezentarea textului: grafica textului ca modalitate de a capta atenția publicului - Alte aspecte: redactare de mână - Etica redactării: originalitate
<p>ELEMENTE DE CONSTRUCȚIA COMUNICĂRII</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - să deosebească predicatul relațiile sintactice în propoziție și în frază; - să identifice funcțiile sintactice ale părților de vorbire flexibile și neflexibile; - să stabilească tipul propoziției ; - să identifice felul propoziției; - să numească raporturile sintactice; - să identifice predicatul nominal și verbal; - să identifice propoziția subordonată predicativă; - să identifice subiectul în enunț (exprimat/neexprimat); - să identifice propoziția subordonată subiectivă; - să identifice propoziția subordonată atributivă; - să cunoască tipurile atributelor; - să cunoască toate tipurile de complemente; - să identifice propoziția subordonată completivă; - să cunoască complementul circumstanțial de loc; - să identifice propoziția subordonată de loc; - să cunoască complementul circumstanțial de timp; - să identifice propoziția subordonată de timp; - să determine complementul circumstanțial de mod; - să identifice propoziția subordonată de mod; - să cunoască complementul 	<p>Gramatică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noțiuni de sintaxă • Fraza. Relațiile sintactice în propoziție și în frază. Discursul. Relația text, frază, propoziție. Mijloacele de realizare a relațiilor sintactice în propoziție și în frază • Sintaxa propoziției (actualizare) Tipuri de propoziții. Propoziția principală și propoziția subordonată. Raporturi sintactice în propoziție și în frază. • Predicatul (actualizare) Predicatul verbal și cel nominal. Propoziția subordonată predicativă. • Subiectul (actualizare) Subiectul exprimat și cel neexprimat. Propoziția subordonată subiectivă. • Atributul (actualizare). Tipurile de atribute. Propoziția subordonată atributivă. • Complementul direct și indirect. Propoziția subordonată completivă. • Complementul circumstanțial de loc. Propoziția subordonată de loc. • Complementul circumstanțial de timp. Propoziția subordonată de timp.

- circumstanțial de cauză;
- să identifice propoziția subordonată de cauză;
 - să alcătuiască propoziții cu toate tipurile de complemente;
 - să identifice propoziția subordonată de scop;
 - să cunoască și să deosebească complementul circumstanțial condițional de celalte;
 - să identifice propoziția subordonată condițională;
 - să cunoască complementul circumstanțial concesiv;
 - să identifice propoziția subordonată concesivă;
- să pronunțe cuvinte corect;
- să întrebuințeze un vocabular adecvat;
- să deosebească cuvântul în context;
- să stabilească și să cunoască cuvintele moștenite și cele împrumutate;
- să-și îmbogățească vocabularul;
 - să cunoască cuvintele polisemantice;
 - să cunoască diferite registrii;
 - să formuleze corect, logic enunțurile, fraza în limba vorbită cât și în cea scrisă,
 - să organizeze corect succesiunea textului.

- Complementul circumstanțial de mod. Propoziția subordonată de mod.
- Complementul circumstanțial de cauză. Propoziția subordonată de cauză.
- Complementul circumstanțial de scop. Propoziția circumstanțială de scop.
- Complementul circumstanțial condițional. Propoziția subordonată condițională.
- Complementul circumstanțial concesiv. Propoziția subordonată concesivă.

Ortoepie și ortografie

- Scrierea și pronunția cuvintelor care conțin foneme specifice limbii române
- Vocabular
- Cuvântul și contextul (actualizare)
- Cuvintele moștenite și cuvintele împrumutate. Limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă; Neologismele. Regionalismele
- Mijloacele de îmbogățire a vocabularului: interne și externe (actualizare). Familia de cuvinte (actualizare)
- Cuvintele polisemantice. Polisemia în raporturile ei cu omonimia

Variație stilistică

- Variații de registru.
- Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă
- Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale.

ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE

să cunoască unele obiceiuri și tradiții ale comunității în care trăiește și ale unor comunități aparținând altor etnii;

- să poată ține o discuție despre diferențele culturale ale comunității proprii și ale altor comunități etnice (comportamente sociale, valori, stil de viață);
- prezentări ale specificului local în spațiul tradițiilor românești;
- să realizeze proiecte de prezentare a sărbătorilor esențiale (de iarnă și de primăvară), așa cum se manifestă la diferite popoare.

Valori estetice și morale în creațiile literare (binele, adevărul, frumosul, ținutul natal, patrie și popor)

- Empatie și deschidere. Noi și ceilalți
- Valori culturale române în context european/mondial

Interferențe culturale (culturi ale minorităților în spațiul ucrainean)

- Limba și cultura română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni
- Valori ale culturii populare în spațiul românesc

Clasa a 10-a
(35 de ore, 1 oră pe săptămână)
(10 клас – 35 годин, 1 година на тиждень)

Nr. de ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținuturile învățării
Comunicare orală		
	<i>Elevul și eleva trebuie:</i>	
4	<ul style="list-style-type: none"> - să recunoască diferite situații și forme de comunicare în spațiul social; - să-și dezvolte disponibilitatea și abilitatea de a comunica idei, sentimente, fapte, în diferite contexte sociale; - dezvoltarea cooperării cu ceilalți, favorizată de identificarea și eliminarea diferitelor bariere în comunicare 	<p>Societate și comunicare Situații de comunicare – conținut, relație, context Comunicarea interpersonală, comunicarea publică, comunicarea interculturală Bariere în comunicare</p>
8	<ul style="list-style-type: none"> - să identifice structura unui argument, a elementelor componente și a relațiilor dintre acestea (termeni, propoziții, raționamente) - să folosească în mod corect forme și operații logice (definirea și clasificarea) în contexte situaționale diferite (teoretice și practice); - să construiască argumente în vederea susținerii unui punct de vedere sau a unei soluții propuse pentru rezolvarea unor situații problemă - să lucreze în echipă pentru rezolvarea unor probleme care implică operații și forme logice.; - dezvoltarea unor tehnici de argumentare și de comunicare, în vederea învățării pe parcursul întregii vieți; - întemeierea critică a propriilor argumente și raportarea critică la argumentele altora, în diferite situații de comunicare - să identifice erori logice în argumentare și comunicare - să elaboreze argumente și contraargumente în diferite situații de comunicare - să-și formeze deprinderi de dialog rațional, de negociere și rezolvare de 	<p>Comunicare și argumentare Argumentarea și structura argumentării; analiza logică a argumentelor; termeni; propoziții categorice; raționamente. Tipuri de argumentare: - deductivă: argumente/raționamente; silogismul (caracterizare generală, figuri și moduri silogistice, legile generale ale silogismului); demonstrația; - nedeductivă: analogia; inducția (completă, incompletă).</p> <p>Evaluarea argumentelor (validitatea argumentelor); erori de argumentare. Argumente și contraargumente în conversație, dezbateri, discurs public, eseu; discursul în mass-media.</p> <p>Roluri în comunicare: vorbitor, ascultător, observator/evaluator. Reguli de acces la cuvânt (întreruperi, suprapuneri, luarea/predarea cuvântului, așteptarea rândului la cuvânt). Unitățile comunicării: actele de limbaj (<i>a afirma, a întreba, a solicita, a recomanda, a promite, a felicita, a declara</i> etc.). Atitudini comunicative: atenție, empatie. Exprimarea adecvată a emoțiilor. Tracul comunicativ. Strategii de gestionare a tracului comunicativ.</p>

	<p>conflicte în grupurile de apartenență.</p> <ul style="list-style-type: none"> - să aibă o atitudine critică față de argumente și contraargumente în conversație, dezbateri, discurs public și mass-media. - să participe civilizată și argumentat la dezbateri în viața socială. 	
8	REDACTARE	
	<ul style="list-style-type: none"> - să utilizeze corect și adecvat limba română în diverse contexte; - să alcătuiască planul simplu; - să stabilească stilul expunerii; - să expună conținutul într-un limbaj clar, concis, corect; - să respecte elementele de bază ale comunicării scrise; - să întrebuițeze mijloacele de legătură a propozițiilor în text; - să se exprime logic, consecutiv, consecvent, clar, concis; - să alcătuiască și să prezinte monolog (informativ, narativ, cu exprimare convingătoare a opiniei); 	<p>Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • structurarea notițelor; • elemente auxiliare (sublinieri, paranteze) care evidențiază ideile principale prin raportare la cele secundare; • plan de idei pentru un text propriu; • povestirea unor întâmplări reale sau imaginare; • aprecieri personale referitoare la anumite secvențe ale textelor studiate sau la prima vedere.
9	să formuleze aprecieri personale referitoare la conținutul unor texte.	
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII		
6	<ul style="list-style-type: none"> - să demonstreze abilități de sistematizare a cunoștințelor în domeniul lingvistic acumulate în anii precedenți; - să aplice cunoștințele lingvistice în procesul de elaborare, prezentare și receptarea a mesajelor orale și scrise; - să demonstreze capacitatea de a utiliza achizițiile lingvistice în activități de structurare a diverselor tipuri de mesaje: dezbateri, interviu, monolog; <p>să demonstreze abilități de evaluare a discursurilor, aparținând diverselor situații de comunicare.</p>	<p>Actualizare: Achizițiile din clasele anterioare în domeniul limbii și al vocabularului</p> <p>Dialogul: dezbateri; interviul (interviul publicistic, interviul de angajare); reguli și tehnici de structurare a dialogului.</p> <p>Monologul: monolog argumentativ; reguli și tehnici de structurare a monologului.</p> <p>Evaluarea discursului oral, în funcție de următoarele repere: conținutul discursului (adecvarea la tema expunerii, a dialogului; relevanța intervențiilor, claritatea ideilor, înlănțuirea logică a acestora).</p>
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE		
		<p>Diversitatea socială și cultura diversității.</p> <p>Educația pentru multiculturalitate: Să învățăm să trăim împreună.</p> <p>Diversitate și democrație.</p>

Clasa a 11-a
(35 de ore, 1 oră pe săptămână)
(11 клас – 35 годин, 1 година на тиждень)

Nr. de ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținuturile învățării
COMUNICARE ORALĂ		
9	<p><i>Elevul și eleva trebuie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să folosească în mod adecvat strategiile de comunicare orală în monolog și dialog, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate; - să participe activ la diverse forme de comunicare: dialog, monolog, polemică; - să consolideze cunoștințele despre caracteristicile comunicării corecte, stilul, genul, precum și despre diferitele abateri și încălcări în baza contextului; - să identifice particularitățile și funcțiile stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de texte. 	<p>Exprimarea opiniei, participarea la conversație, dezbateri; prezentarea unui monolog informativ și argumentativ; prezentarea orală a rezultatelor unor documentări pe diverse teme; aplicarea corectă a regulilor unui dialog / unei polemici civilizate</p> <p>Limbaaj standard, limbaaj literar, limbaaj colocvial, limbaaj popular, limbaaj regional, limbaaj arhaic; argou, jargon.</p> <p>Expresivitatea în limbaajul comun și în limbaajul poetic.</p> <p>Valori stilistice ale unor categorii morfosintactice.</p>
REDACTARE		
8	<ul style="list-style-type: none"> - să utilizeze adecvat tehnicile de redactare, în vederea realizării unei comunicări eficiente; - să redacteze unele compoziții despre textele studiate și să alcătuiască diferite tipuri de texte funcționale sau proiecte pe anumite teme; - să cunoască particularitățile de structură a diverselor texte funcționale ; 	<p>Etapele redactării unor lucrări precum analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat și nestructurat.</p> <p>Analiză, comentariu, eseu structurat și eseu liber; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenție, scrisoare în format electronic (e-mail); proiecte (planificarea activității, munca în echipă și atribuții asumate, prezentarea proiectului.</p>
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII		
12	<ul style="list-style-type: none"> - să aplice cunoștințele în domeniul lingvistic în receptarea mesajelor orale și scrise, să explice rolul acestora în reliefaarea mesajului; - să demonstreze capacitatea de a utiliza achizițiile lingvistice, cu accent pe aspectele normative, cu explicarea rolului acestora în 	<p>Norma literară, variante libere. Anacolut, confuzii paronimice, pleonasm și tautologie, cacofonie, adecvare / inadecvare stilistică. Punctuația și justificările ei sintactice și stilistice</p> <p>Niveluri de constituire a mesajului în comunicarea orală și scrisă:</p>

	<p>reliefarea mesajului;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să evite confuziile paronimice, plenasmul, tautologia, cacofonia; - să respecte normele ortografice și de punctuație; - să utilizeze adecvat sensurile pe care le au cuvintele în context; - să utilizeze corect formele flexionare ale diverselor părți de vorbire; - să utilizeze corect elementele de relație în propoziție și în frază; - să se încadreze în contextul stilistic specific fiecărei situații de comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> - fonetic, ortografic și de punctuație (pronunțarea corectă, pronunțarea nuanțată), norme ortografice și de punctuație; - lexico-semantic: utilizarea corectă și adecvată a sensurilor pe care le au cuvintele în context (mai ales neologismele); sens denotativ, sensuri conotative; - morfosintactic: folosirea corectă a formelor flexionare ale verbului, adjective fără grade de comparație, numerale etc.); utilizarea corectă a elementelor de relație (prepoziții, conjuncții, pronume relative etc.); - stilistico-textual: stilurile funcționale adecvate situației de comunicare; limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic.
<p>ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE</p>		
<p>6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască tradiții și obiceiuri ale diferitelor naționalități; - să fie toleranți și respectuoși față de tradițiile și obiceiurile altor popoare. 	<p>Stiluri de viață, tradiții și obiceiuri ale diferitelor naționalități.</p> <p>Valorile societății multiculturale (toleranță, solidaritate, respect față de diversitate).</p> <p>Identitatea culturală proprie, identitatea culturală a celorlalți; respectul față de sine și față de ceilalți.</p>

Рекомендована література

1. Florin Ioniță. Literatură, limbă română, comunicare pentru clasa a 7-a București: Art, 2008.
2. Doina Ruști. Limba și literatura română - manual pentru clasa a XI-a, București:,Teora. 2002
3. Elena Mazilu-Ionescu, Valentina Jercea, Limba română – manual pentru clasa a VI-a, București: Editura didactică și pedagogică, 2015
4. Ioana Triculescu, Mădălina Buga-Moraru. Cum sa scrii o compunere.Booklet, București, 2012.
5. Nina Munteanu.Manual de scriere creativă.Pitești: Edidura Paralela 45, 2018.
6. Mihaela-Emilia Popa. Evaluarea formativă a competențelor în ora de limbă română în liceu.Pitești: Edidura Paralela 45, 2018.
7. G.Gruică. Gramatica normativă. 77 de întrebări. 77 de răspunsuri. Pitești: Edidura Paralela 45, 2018.
8. Sorin Preda. Tehnici de redactare în presa scrisă, Iași: Polirom, 2006.